

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการนักเรียน กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้เจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ตามความมุ่งหมายในการศึกษาที่มีไค่มองแต่เพียงให้ความรู้ทางคานวิชาการ และให้เหตุผลที่ไค่เท่านั้น แต่ต้องการไค่นำเอาความรู้เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมด้วย ซึ่งกิจกรรมนักเรียนจะเป็นเครื่องช่วยไค่นักเรียนไค่ฝึกฝนทักษะ เพิ่มไค่ประสบการณ์และพัฒนาตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นพลเมืองคิ่ในระบบประชาธิปไตย การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นต้น ที่เป็นรากฐานและแนวทางนำไค่ตั้งแต่อายุ 6 ปี ให้สามารถเรียนรู้ ปฏิบัติ และพัฒนาตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไค่อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงควรถือเป็นหน้าที่ในการที่จะต้องจัดหรือให้มีกิจกรรมที่คานักเรียนไค่นักเรียนให้มากเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยให้สอดคล้องกับความคิด ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และให้คานักเรียนไค่นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรม ทั้งนี้จะต้องยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก

ความหมาย

คำว่ากิจกรรมนักเรียนนี้ไค่ไค่เรียกว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular activities หรือ Extraclass activities หรือ Out - of - class activities) เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะจัดนอกชั้นเรียน นอกเวลาเรียน ซึ่งการศึกษาในระยะแรกยึดเนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นหลัก (Subject matter centered) ต่อมา นักการศึกษาไค่พยายามศึกษาค้นคว้าวิจัยและหันมาสนใจตัวผู้เรียนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

การศึกษาในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบันจึงเป็นการศึกษาที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นเกณฑ์ (Student centered) จัดการศึกษาตามสภาพและความสนใจของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดดำเนินการทำกิจกรรม ทำให้เพิ่มประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางและมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านโดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา จึงเรียกว่า กิจกรรมรวมหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Cocurricular activities)¹

ในปัจจุบันแนวคิดทางการศึกษาในด้านเกี่ยวกับหลักสูตร เปลี่ยนไป หลักสูตรมิได้หมายถึงเฉพาะการเรียนการสอนและกิจกรรมเฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น เมื่อเราพูดถึงหลักสูตร จะหมายถึงกิจกรรมทั้งหลายที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียน ไม่มีกิจกรรมนอกหรือในหลักสูตร เพื่อเป็นการแยกกิจกรรมที่ควรจัดขึ้นสำหรับบทเรียนโดยเฉพาะ เราจึงใช้คำว่า "กิจกรรมนักเรียน" สำหรับกิจกรรมที่ไม่ได้จัดขึ้นเพื่อบทเรียนโดยเฉพาะ² กิจกรรมรวมหรือนอกหลักสูตรทั้งหลายที่ให้การศึกษากับนักเรียนนอกห้องเรียน จึงเป็นกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเหล่านี้ ควรจัดขึ้นโดยนักเรียนสมัครใจ จะเข้าจัดและดำเนินการเองโดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากครู ไม่มีการให้คะแนนใด ๆ ในการที่จะทำให้เกิดได้เลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น³

¹ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, "กิจกรรมนักเรียน," การบริหารกิจการนักเรียน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520), หน้า 101 - 103.

² พันธุ์ หันนาคินทร์, "การจัดกิจกรรมนักเรียน," หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 159.

³ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "เอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักบริหารการศึกษา," (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), (อัครสำเนา).

กิจกรรมนักเรียนจึงควรเป็นโครงการและการจัดดำเนินงานร่วมกันระหว่างนักเรียน นักศึกษา หรือสถานศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสนักเรียนแสดงความสามารถ ไม่มีการให้คะแนน ต้องจัดหาทางการเงินมาดำเนินการเอง แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและรับผิดชอบของสถานศึกษา¹

วิวัฒนาการ *วัดสมถาทน กิจกรรมสหกิจ*

กิจกรรมนักเรียนนั้นมีมานานแล้วทางซีกโลกตะวันตก ตั้งแต่สมัยกรีกรุ่งเรือง ในสหรัฐอเมริกา กิจกรรมนักเรียนเจริญรุ่งเรืองมากระหว่าง ค.ศ. 1920 - 1950 ได้รับความสนใจศึกษาและส่งเสริมมากจนถือเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา วิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนเปิดสอนเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1919 โดย Dr. Elbert K. Fretwell ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย หนังสือที่เกี่ยวกับกิจกรรมนอกหลักสูตรปรากฏครั้งแรกในปี ค.ศ. 1926²

การจัดกิจกรรมนักเรียนในประเทศไทยนั้น ก็ได้วิวัฒนาการมา ตั้งแต่ในระยะแรกที่มีพระเป็นครู เพราะเป็นการศึกษาในวัด นักเรียนก็มีการเล่นกีฬาต่าง ๆ กัน แต่ครูยังไม่ยอมรับ เพราะถือว่าให้เด็กมาเรียนไม่ใช่มาเล่น ต่อมาความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนมีมากขึ้น ครูเริ่มให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน แต่ผู้บริหารยังไม่ยอมรับเท่าใดนัก ในระยะต่อมาจึงถือว่าเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร ได้รับการสนับสนุน

¹Carter V. Good, Dictionary of Education. (New York: McGraw - Hill Book Co., 1973), p. 380.

²เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "กิจกรรมนักเรียน," การบริหารกิจการนักเรียน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520), หน้า 103.

จากครูและผู้บริหารที่ยิ่งขึ้น

ในระหว่าง พ.ศ.2480 - 2490 แนวคิดใหม่ทางการศึกษาของเรายังมีน้อย ประกอบกับเป็นระยะก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจกรรมนักเรียนเน้นหนักไปทาง ยุวชนทหาร เนตรนารี การกีฬา และการพานักเรียนไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนา หลังจาก สิ้นสุดสงครามแล้ว เราเริ่มส่งคนไปเรียนที่สหรัฐอเมริกา จึงเริ่มการศึกษาแผนใหม่ จัดการศึกษาเน้นที่ตัวนักเรียน จัดกิจกรรมประกอบการเรียน¹

ใน พ.ศ.2500 - 2510 การศึกษาของเราเจริญรอยตามสหรัฐอเมริกา จัดการศึกษาเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมที่จัดในระยะนี้คือ สภานักเรียน ชุมนุมต่าง ๆ สมาคมครู คุรุปกครอง เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ดำเนินมาเรื่อย ๆ จนถึงใน พ.ศ.2516 เป็นระยะที่มีการเมืองเข้ามาแทรกในการจัดกิจกรรม นักเรียน ระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 เป็นระยะที่เกิดความเข้าใจไขว่เขวระหว่างชุมชนทางวิชาการ (Academic Community) และชุมชนการเมือง (Political Community) โดยมีความเชื่อไว้ในโรงเรียนนั้น นักเรียนมีอำนาจสูงที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทของนักเรียนมาเป็นนักปกครองได้ หลังจากนั้นเป็นต้นมาในระยะแรก ๆ รัฐบาลจึงห้ามมีกิจกรรมนักเรียน ใ้ไม่อนุญาตให้มีชุมนุม สภานักเรียน²

ในระยะปัจจุบัน สภาพเหตุการณ์ในบ้านเมือง และความเข้าใจในเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนดีขึ้นมาก รัฐบาลจึงยอมให้มีกิจกรรมโดยการจัดให้สอดคล้องกับนโยบาย

¹ ชาญ แสวงศักดิ์, "ข้อคิดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร," วิทยาจารย์ 69 (10 ธันวาคม 2513): 6 - 8.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "กิจกรรมนักเรียน" การบริหารกิจการนักเรียน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520), หน้า 105.

ของรัฐบาลที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ตลอดจน ความเป็นเอกราชความมั่นคงของชาติ¹

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ ให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีแบบแผนและตรงตามความต้องการ จุดมุ่งหมายในการจัด กิจกรรมนักเรียนมีดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ
ที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. เพื่อให้ได้รู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
3. เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีซึ่งกันและกัน
4. เพื่อให้ให้นักเรียนค้นพบความถนัด ความสามารถพิเศษ ความสนใจของตนเอง
ได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นไปด้วย
5. เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพกฎข้อบังคับต่าง ๆ ใน
สังคมที่ตนอยู่ และวางตนได้ดีในสังคม
6. เพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในหมู่คณะ มีความรักโรงเรียนและมีขวัญดี
7. เพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ภาระงานร่วมกัน มี
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดความสนุกสนานในการทำงานที่ตนสนใจ
8. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ในเครือไปรษณีย์, 2520), หน้า 2 - 3.

- 9. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ ~~รู้จักเคารพบุคคลอื่น~~
- 10. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยใหม่บรรลุผลทางการศึกษาอย่างแท้จริง
- 11. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ
- 12. เพื่อทำให้เกิดความสนใจในวิชาและเรื่องราวอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการเรียนประจำ เป็นการส่งเสริมให้มีความรู้กว้างขวาง
- 13. เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่า คำรงไว้และส่งเสริมเอกลักษณ์ วัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย
- 14. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ
- 15. เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

ประเภทของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- 1. กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมหลัก, สามารถจัดให้บังเกิดผลตามความมุ่งหมายได้
  - 1.1 กิจกรรมลูกเสือ อนุชาชาติ หรือเนตรนารี
  - 1.2 กิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมทางพุทธศาสนา กิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ
  - 1.3 กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติไทย กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีของท้องถิ่น และของประเทศ กิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์
- 2. กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียน ทางโรงเรียนควรเลือกให้เหมาะสม มีดังนี้

- 2.1 กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนปกครองกันเอง เช่น สถานักเรียน องค์การนิสิต คณะกรรมการนักเรียน เป็นต้น
- 2.2 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการตามหมวดในหลักสูตร ได้แก่ ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมสังคมศึกษา เป็นต้น
- 2.3 กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์ ชุมนุมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรณรงค์เพื่อทำความสะอาดถนน การพัฒนาวัด การพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น
- 2.4 กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ กิจกรรมประเภทนี้พัฒนาการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคม การพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ กิจกรรมการพบปะสังสรรค์ การเข้าค่ายพักแรม การไปทัศนศึกษา การเดินป่า เป็นต้น
- 2.5 กิจกรรมทางค่านิยม สร้างความสามัคคี มีน้ำใจ เสียสละ รู้จักให้อภัย ได้แก่ ชุมนุมกีฬาต่าง ๆ เช่น ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมแบดมินตัน หวงยาง าลา การแข่งขันกีฬาดี กีฬาระหว่างชั้น กีฬาระหว่างโรงเรียน
- 2.6 กิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาความสนใจเฉพาะอย่างและความสามารถพิเศษ ได้แก่ ชุมนุมถ่ายรูป การสะสมแสตมป์ ชุมนุมดนตรี ชุมนุมละคร ชุมนุมโต้วาที เป็นต้น
- 2.7 กิจกรรมเกี่ยวกับการพิมพ์ เช่น ชุมนุมหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์รายเดือน หนังสือโรงเรียน หนังสือรุ่น เป็นต้น
- 2.8 กิจกรรมเกี่ยวกับการประชุม เช่น การประชุมของโรงเรียน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย ปาฐกถา เป็นต้น
- 2.9 กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสินค้าไทย เช่น การเชิญชวนให้ใช้สินค้าไทย การประดิษฐ์สิ่งของขึ้นใช้เอง เป็นต้น
- 2.10 กิจกรรมยุวกสิกร ยุวสหกรณ์ เช่น การทำสวนครัว การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียน
- 2.11 กิจกรรมโฮมรูม เช่น การแนะนำในห้องเรียน การให้คำปรึกษา หรือจัดกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ขึ้นในห้องเรียน

หลักการจกักิจกรรมนักเรียน

ฮาโรลด์ (Harrold) ได้ชี้ให้เห็นว่า การจกักิจกรรมนักเรียนนั้น เพื่อปลูกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ การจกัจึงควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ต้องมุ่งส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบัน การควบคุมและการตัดสินใจของสถาบัน ควรขึ้นอยู่กับเหตุผลด้านศีลธรรมและภูมิหลังทางการศึกษา ควรมีการยืดหยุ่นได้ ไม่ควรใช้อำนาจ และระลึกอยู่เสมอว่านักเรียนมีความแตกต่างกันในคานาวิภาวะ การรวมกิจกรรมของนักเรียนต้องให้นักเรียนมีความรับผิดชอบตอสถาบันด้วย¹

โดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนควรยึดหลักเกณฑ์การจกักิจกรรมนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ควรเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. เพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. วางแผนงานที่ดีที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกได้อย่างเต็มที่
6. ให้เด็กทุกคนได้เข้ามามีส่วนรวมในกิจกรรมและนักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วม

---

¹Roger Davis Harrold, "The Control of Student Extra - curricular Life - American Higher Education," Dissertation Abstracts 27(February 1967): 2782 - A.

กิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจอย่างน้อย 1 กิจกรรม

7. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ และจัดตามความต้องการของเด็ก

8. การให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมควร เป็นแบบประชาธิปไตย ให้เด็กเลือก กิจกรรมที่ตนชอบโดยเสรี

9. ครูที่ปรึกษาชุมนุมกิจกรรม ควร เป็นผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น ไม่ใช่เป็นผู้ลงมือ ทำกิจกรรมเอง

10. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมควร เป็นนักเรียนปัจจุบันเท่านั้น

11. มีการบริหารและการนิเทศกิจกรรมอย่างถูกต้อง มีคณะกรรมการรับผิดชอบ

12. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

13. โรงเรียนควรควบคุมเรื่องการเงินให้เป็นไปตามระเบียบและประหยัด

การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

การประเมินผล คือการรวบรวมข้อเท็จจริง การสรุปลงความเห็นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การปรับปรุงหรือการทำให้ดีขึ้นจะมีขึ้นใดต่อเมื่อมีการลงความเห็น และให้ข้อเสนอแนะโดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ถ้าประเมินผลไม่ดี ก็ยอมเป็นอุปสรรคแก่การดำเนินงานให้รุดหน้าไปได้ การประเมินผลที่ดี ย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การดำเนินงาน

การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน มีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อจะรู้ว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้น ได้รับความสำเร็จเพียงไร
2. เพื่อค้นพบข้อดีที่เด่น และข้อเสียหาย

3. เพื่อปรับปรุง โปรแกรมกิจกรรมของชุมนุม¹

การประเมินผลกิจกรรมนักเรียนควรยึดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนมีส่วนช่วยให้เกิดความเจริญแก่นักเรียนและสัมพันธ์กับการสอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนเพียงไร
2. กิจกรรมนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนความเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่ม ความรู้จักรับผิดชอบ การรู้จักร่วมมือทำงาน และส่งเสริมให้เกิดความรู้อีก รักโรงเรียนขึ้นเพียงไร
3. โรงเรียนได้พยายามจัดการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมเพียงไร
4. กิจกรรมของโรงเรียนก่อให้เกิดความแตกแยกหรือไม่
5. คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และให้ความสนับสนุนเพียงไร
6. โรงเรียนพยายามจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ หลายชนิด เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเป็นสมาชิกตามความสนใจเพียงไร
7. โรงเรียนเอาใจใส่ปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทันต่อความสนใจของนักเรียนหรือไม่เพียงไร²

¹สุรินทร์ สรศิริ, "การประเมินผลโปรแกรมกิจกรรมรวมหลักสูตร," กิจกรรมรวมหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2509), หน้า 118.

²พนัส หันนาคินทร์, "การจัดกิจกรรมนักเรียน" หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 174 - 175.

ข้อมูลที่จะไ้มาต้องมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ได้ดังนี้

1. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือของการรวบรวมข้อมูลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่เป็นของยากที่จะตั้งคำถามให้ถี่ ชัดเจน แน่นนอน แต่ถาแบบสอบถามดีแล้วจะทำให้รวบรวมความจริงและความคิดเห็นของผู้อื่นได้
2. การไปเยี่ยมเป็นหมู่คณะ การไปเยี่ยมสถานศึกษาเพื่อสังเกตการ จัดทำกิจกรรมของโรงเรียนนั้น จะทำให้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง ประโยชน์ที่ได้รับ คือการสรุปลงความเห็นของผู้ที่ไปสังเกต ตลอดจนได้ขอเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมด้วย
3. การวิจัย เป็นการกระทำที่ตองหาข้อเท็จจริงที่แน่นอน จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการจัดทำกิจกรรมรวมทั้งผู้มีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย ผู้ทำการวิจัยควรเป็นคณะครูอาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษา
4. การอภิปรายในโฮมรูม เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ครูจะต้องประมวลความคิดเห็นไว้เก็บเป็นข้อมูลและบันทึกส่งคณะกรรมการประเมินผล
5. การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อาจจะเป็นการอภิปรายในสภาโรงเรียน คณะอาจารย์ หรือนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะได้ประโยชน์มาก
6. สังเกตปฏิบัติทั่วไปของนักเรียน
7. การจัดทำระเบียบพฤติกรรม¹

¹สุรินทร์ สรศิริ, "การประเมินผลโปรแกรมกิจกรรมร่วมหลักสูตร," กิจกรรมร่วมหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2509), หน้า 121 - 124.

ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งใหญ่ทาง มิลเลอร์ (Miller) มอยเยอร์ (Moyer) และแพทริก (Patrick) ได้เสนอแนะประโยชน์ใหญ่ ๆ ของกิจกรรมนักเรียนไว้ 4 ประการ คือ

1. ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง
2. มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น
3. มีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน
4. มีส่วนช่วยสังคม¹

กิลเบิร์ต (Gillbert) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ในทำนองเดียวกันว่า ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนหรือนักศึกษาเท่านั้น กิจกรรมอาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย²

ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนอาจแยกออกได้โดยละเอียด ดังนี้

1. ให้นักเรียนได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน เป็นการคลายความเครียดในงานประจำ
2. สนับสนุนการศึกษาที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นการส่งเสริมความมุ่งหมายของการศึกษาแนวใหม่ให้บรรลุผล

¹Franklin A. Miller, James H. Moyer and Robert B. Patrick, Planning Student Activities. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, 1959), pp. 13 - 19.

²Wren C. Gillbert, Student Personnel Work in Colleges. (New York: The Ronel Press Company, 1951), p. 4.

3 4. ช่วยเหลือชุมชนให้มีโอกาสได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมบางอย่างของนักเรียนไปควย เพราะนักเรียนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมาชมกิจกรรมของคนเสมอ

6 5. ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing)

6 6. ให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน และได้แสดงความสามารถของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

6 7. สร้างบุคลิกภาพนักเรียนให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ (Leadership) เพราะมีโอกาสได้ฝึกฝนการบริหารงาน

6 8. ฝึกความเป็นพลเมืองดี รู้จักรับผิดชอบ และมีจรรยาบรรณที่ดี

6 9. สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน

6 10. ส่งเสริมค่านิยมทางสังคม (Social Value) โดยอาศัยกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น ฝึกมารยาท และการวางตนในสังคม โดยจัดเลี้ยงอาหาร จัดงานร่ววง รื่นเริงต่าง ๆ

ผู้บริหารกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนจะบังเกิดผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ก็ต่อเมื่อมีผู้บริหารกิจกรรม และครูที่ปรึกษากิจกรรม ซึ่งมีความรู้ความสามารถและเห็นความสำคัญของกิจกรรมอย่างแท้จริง ครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในกิจการทุกอย่างของโรงเรียน ดังนั้น งานกิจกรรมนักเรียน ครูใหญ่อาจเลือกเฟ้นผู้ที่มีความสามารถและมอบอำนาจความรับผิดชอบให้เป็นตัวแทนของครูใหญ่ได้ บุคคลเหล่านี้

¹ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "กิจกรรมนักเรียน," การบริหารกิจการนักเรียน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520), หน้า 139.

คือ หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม (Director of Student Activities) และมีครูที่ปรึกษา
กิจกรรมเป็นผู้ช่วยเหลือในงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหลาย

หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน

หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับครูใหญ่ คณะครู และนักเรียน
2. เข้าใจนโยบายของโรงเรียน เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนและสามารถ
นิเทศ ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนอื่น ๆ ได้¹
3. มีความปรารถนาที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตามความสนใจ
ความต้องการ และความสามารถ
4. มีความเป็นธรรมชาติไม่ลำเอียง ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทุกอย่าง
เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน
5. มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก มีความมั่นคงในอารมณ์ และมีเหตุผล²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช. และ ปวส.) พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร:
จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 5.

² Martha Gray, "The Director of Student Activities in
NASSP," Vitalizing Student Activities in The Secondary Schools
36(February 1952): 26 - 27.

หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม คือ

1. วางแผนงานการจัดกิจกรรมนักเรียน
2. ประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน
3. เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมนักเรียน
4. เป็นที่ปรึกษาสถานักเรียน
5. นิเทศงานการจัดกิจกรรมนักเรียน

ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน

ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องของการจัดกิจกรรม
2. เข้าใจและยินดีทำงานร่วมกับนักเรียน
3. มีความสุขุมรอบคอบ อารมณ์มั่นคง และมีเหตุผล

หน้าที่ของครูที่ปรึกษา คือ

1. วางแผนการดำเนินงาน และประเมินผลร่วมกับหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน
2. เป็นที่ปรึกษาของนักเรียน และช่วยแนะนำ แก้ไข เมื่อนักเรียนเกิดปัญหา
3. รับผิดชอบนโยบายของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในความรับผิดชอบ

ของคน¹

¹กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช. และ ปวส.) พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 5.

กิจกรรมนักเรียนนั้นมีหลายแบบขึ้นอยู่กับแนวคิดในการบริหารงานของครูใหญ่ ซึ่งถ้าจัดได้ดีแล้วก็จะทำให้นักเรียนเจริญงอกงามในทุก ๆ ทาง และเสริมสร้างให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความหมายยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังไม่ก้าวหน้าและตื่นตัวเท่าที่ควร โรงเรียนต่าง ๆ ยังจัดกิจกรรมน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่กิจกรรมนักเรียนนั้นมีประโยชน์ต่อนักเรียนมากดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็น และสำรวจปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมในโรงเรียนจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น อีกประการหนึ่ง คือก่อนที่จะทำการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและทำการวิจัยปัญหานี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารในสถานศึกษา ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2521

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในคาบประเภทของกิจกรรมที่จัด การเห็นประโยชน์ การเข้าใจหลักการจัด วิธีดำเนินงานในโรงเรียน วิธีการประเมินผล ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่มีต่อสภาพความเป็นจริงที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนจากหนังสือเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มาแล้ว ฉะนั้น จึงถือเป็นแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบความคิดเห็นและเก็บข้อเท็จจริงของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือเป็นตัวแทนของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด

ความจำกัดของการวิจัย

1. ผู้บริหารที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร เป็นครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดของโรงเรียน สภาพแวดล้อม และที่ตั้งแตกต่างกัน อาจทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการแสดงความคิดเห็น

2. ครูที่ใช่เป็นตัวอย่างประชากร มีทั้งครูประถมศึกษาตอนต้น และครูประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จึงอาจทำให้มีผลกระทบสะท้อนต่อการแสดงความคิดเห็น

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ถึงแม้จะอยู่ในชั้นเรียนระดับเดียวกัน แต่ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงอาจมีผลกระทบสะท้อนต่อการแสดงความคิดเห็น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาคนคว่าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน จากหนังสือ เอกสาร บทความ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลมาประมวลขอบเขต เพื่อสร้างแบบสอบถามชั่วคราว 2 ชุด คือ แบบสอบถามผู้บริหารและครู กับแบบสอบถามนักเรียน ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิด ถามความคิดเห็นในด้านหลักการจัด ประโยชน์ วิธีดำเนินงาน การประเมินผล ประเภทของกิจกรรม ปัญหา และข้อเสนอแนะ
3. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุง
4. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปขอความคิดเห็นจากผู้บริหารคุณวุฒิ จำนวน 3 คน
5. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร 10 คน ครู 10 คน และนักเรียน 10 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร

6. วิเคราะห์แบบสอบถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร 100 คน ครู 100 คน และนักเรียน 300 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)
8. นำแบบสอบถามที่รับคืนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน
9. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอแนะ

ลำดับขั้นตอนการเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล ออกเป็น 5 บท คือ

1. บทนำ
2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

รายละเอียดของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแสดงไว้ในภาคผนวก ค.

คำจำกัดความ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความคิดเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่¹ ในที่นี้หมายถึงความคิดเห็นและการ

¹Carter V. Good, Dictionary of Education. (New York: McGraw - Hill Book Company, 1973), p. 339.

ทัศนใจของผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่ได้แสดงออกในการตอบแบบสอบถาม

กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน เพื่อสนองความต้องการและความสนใจ อันเป็นทางเสริมสร้างประสบการณ์ และพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน กิจกรรมที่จัดให้มีขึ้น อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในห้องเรียน แต่อาจจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมในห้องเรียน ให้มีคุณค่าและมีประโยชน์มากขึ้นก็ได้ ส่วนมากมักจะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง และมีครูที่ปรึกษากิจกรรมอยู่ร่วมด้วย

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงประถมศึกษาที่ 6

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ครู หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและหญิงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งระดับประถมศึกษาที่ 1 ถึง ประถมปีที่ 6

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนในการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นการเสนอปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมนักเรียน